

PSYCHOLOGIE NÁBOŽENSTVÍ: OSNOVA K ANALÝZE TEXTU PRO SEMINÁRNÍ ÚKOL

Na jakou otázku studie hledá či nabízí odpověď?

Jaká je to odpověď? (Jaké řešení, jaké tvrzení, jakou tezi dílo navrhuje či dokazuje?)

Jakým způsobem byla tvrzení získána a jakým způsobem je řešení zdůvodňováno? (Empiricky, experimentálně, odkazy na jiné výzkumy, na zkušenost, na zjevení, na jiné teorie)

Jak lze navrhované řešení hodnotit? z hlediska přesvědčivosti odpovědi na otázku (*vnitřní kritika*) z hlediska širší přijatelnosti (*vnější kritika*)

Celkový dojem z díla, doporučení vhodnosti ke studiu.

Při studiu jakéhokoliv díla je vhodné napřed hlavní myšlenky **reprodukovat**, po té **rekonstruovat** a posléze **interpretovat**:

REPRODUKCE znamená citování a parafrázování obsahu pramenného textu, se snahou dodržet myšlenky textu bez jakéhokoliv zkreslení

REKONSTRUKCE je převyprávění textu v "neutrálním" jazyce nebo v kódu, který odpovídá určitému zvolenému vztahovému rámci. Jde o úsilí vystihnout rationale, tj. hlavní myšlenky, "Co asi chtěl 'básník' říci?"

INTERPRETACE je vystižením hodnoty textu pomocí vnitřních a vnějších kritérií a porovnáním s nějakým systémem významů

OBECNĚ K ZAMĚŘENÍ SEMINÁRNÍ PRÁCE

Seminární práce bude systematicky analyzovat, co jednotlivá náboženství chtějí na člověku a co mu nabízejí

Náboženství jako systém výroků o Posvátneu či Bohu/bozích se zabývá mimo jiné
vztahem světa a Posvátneu,
vztahem člověka a Posvátneu,
úlohou Posvátneu/Boha/bohů ve světovém dění,
vývojem vesmíru,
utvářením, směřováním a smyslem života člověka,
Posvátneu/Bohem/bohy jako tajemstvím,
požadavky adresovanými člověku a přísliby

Na co klade náboženství v analyzovaném díle hlavně důraz:

- na smysl života (jak je chápán – v čem spočívá a jak má být realizován)

- na pojetí spásy či osvobození
- na návod k důstojnému životu; jak je chápána etika a vztahy člověka k světu

A. V osobnostní sféře

tělo
temperament
charakter
motivace
schopnosti
jáství
životní dráha

B. v sociálním jednání

kariéra, povolání
etika soužití s lidmi
partnerské vztahy
přátelství

C. ve vztahu k světu a k hodnotám

/lze strukturovat i podle Assagioliho systému/

U každého okruhu pojednat i o tom, co je látkou, formou a obsahem požadavků a nabídek

meditace
modlitba
tabu - zákazy
příkazy, pravidla života
uctívání / bohoslužba

ZÁKLADNÍ DIMENZE NÁBOŽENSTVÍ

DOKTRINA jako jednota učení a směrnic. Systém věrouky, který je často zároveň analýzou a výkladem povahy skutečnosti i výzvou k akci, zahrnuje i pojetí dobra a zla, smyslu života

MÝTUS Příběhy o Bohu a božstvech, stvoření, spásy či osvobození a často i událostech historického významu. (Mýtus nemusí znamenat výmysl, často je to metaforická interpretace doktríny.)

ETIKA Zásady a principy jednání v souladu s doktrínou.

OBŘADY, RITUÁLY Bohoslužby, svátky, uctívání, slavení významných událostí života jedince i společenství.

ZKUŠENOST Náboženská zkušenost zahrnuje prožívání "bázně Boží" a uvědomování si nadpřirozeného, posvátného; je to také pocit spolupatřičnosti a oddanosti tomu, co člověka přesahuje.

SPOLEČENSTVÍ Institucionální organizace lidí, kteří praktikují své náboženství, církev.